

Nr 71.

Av herr **Wagnsson m. fl.**, om upphävande av det vid 1936 års riksdag beslutade s. k. utskyldsstrecket beträffande valbarhet och behörighet till vissa kommunala förtroendeuppdrag.

Vid 1936 års riksdag genomfördes — med fyra rösters majoritet — en skärpning av valbarhets- och behörighetsreglerna för innehavandet av kommunala förtroendeuppdrag, varvid sådan stipulation inrycktes i lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad, lagarna om församlingsstyrelse i Stockholm, lagen om skolstyrelse i vissa kommuner och lagen om lands- ting, att valbarhet ej tillerkännes den som häftar för honom påförda utskylder under något av de tre sistförflutna kalenderåren. De kommunala uppdrag det här gäller äro uppdrag som ordförande och vice ordförande i kommunalstämma och kyrkostämma, som kommunal-, stads- eller kyrko- fullmäktig, som medlem av kommunalnämnd, drätselkammare, kyrko- och skolråd, folkskole-, fortsättningsskole- och biblioteksstyrelse samt folkskole- direktionen i Stockholm ävensom såsom landstingsman och medlem av lands- tings förvaltningsutskott. Som stöd för skärpningen av utskyldsstrecket an- fördes, att »det vore en rimlig fordran, att de, som erhöilo kommunala för- troendeuppdrag och åt vilka sålunda överlättes att disponera över kommu- nens och skattebetalarnas medel ävensom, beträffande kommunalnämndens och drätselkammarens ledamöter, att förvalta kommunens egendom, uppbära dess inkomster och i övrigt handhava dess drätsel, hade det samhällsintresse och det ekonomiska oberoende att de för egen del både ville och kunde full- göra de åligganden till kommunen, som de ålade och utkrävde av andra».

Redan vid 1937 års riksdag väcktes motion om upphävande av föregående års beslut om skärpning av utskyldsstrecket som valbarhets- och behörighets- villkor till kommunala förtroendeuppdrag. I sitt utlåtande över motionen kunde konstitutionsutskottet också fastslå, att »fordran på fullgjord skatte- betalning faktiskt upprätthållits inom kommunerna redan före den beslutade skärpta lagstiftningen i ämnet». »I de sällsynta fall», anförde utskottet vi- dare, »då undantag härifrån kunde hava förekommit, lära dessa hava varit motiverade av tungt vägande skäl såsom sjukdom, oförvårdad arbetslöshet eller annan liknande orsak.» Att i sådana fall förklara en kommunal upp- dragsinnehavare obehörig att inneha förtroendeuppdrag fann utskottet icke motiverat och yrkade för den skull att lagstiftningen skulle ändras, innan den hunnit bliva till men för det kommunala livet. Andra kammaren biföll ut- skottets hemställan, första kammaren avskog densamma. På grund av kam- rarnas skiljaktiga beslut förföll frågan sålunda. En av statsrådet och chefen för justitiedepartementet i interpellationssvar vid 1939 års riksdag signalerad undersökning om den nya lagstiftningens verkningar har på grund av tids- läget ej kunnat företagas.

Emellertid synes det uppenbart, att just det nuvarande tidsläget på ett alldeles särskilt sätt aktualiserar kravet på ett upphävande av de rigorösa valbarhets- och behörighetsreglerna. Det har redan hunnit visa sig, att i vissa av arbetslöshet hårt drabbade landsändar — exempelvis i de bohuslänska stendistriktet — högt betrodda och om sina kommuner nitälskande kommunalmän fått lämna sina uppdrag, enär de icke haft möjlighet att fullgöra sin skatteplikt inom föreskriven tid. Med nuvarande labila förhållanden på arbetsmarknaden och med hotet om en ny kris för ögonen, en kris om vars omfattning vi i dag föga kunna veta, står man uppenbarligen inför risken, att många kommunala förtroendemän i de mest betungade landsdelarna skola tvingas gå ifrån sina uppdrag. Ett dylikt förhållande synes orimligt.

Än mera understrykes kravet på det skärpta utskyldsstreckets slopande av de många beredskapsinkallelserna. Visserligen antogs vid 1939—40 års urtima riksdag en lag om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlægga utskylder till den borgerliga kommunen med avseende på rösträtt och behörighet. Sålunda skall den som inkallats till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering icke anses häfta för oguldna utskylder, vilka förfallit till betalning under tiden för sådan tjänstgöring eller inom två månader från tjänstgöringens slut och med vilkas indrivning anstånd åtnjutits enligt särskilda, av Konungen utfärdade bestämmelser. Under långvarig beredskapstjänstgöring blir den inkallades ekonomi emellertid många gånger så ansträngd att den medgivna respittiden för utskyldernas erläggande blir för kort. Även i sådana fall kunna alltså förfarna och betrodda kommunalmän riskera att berövas sina uppdrag. Detta måste synas så mycket mera orättfärdigt, som de fått vidkännas stora uppoffringar under vakthållningen kring det egna landets frihet. Härtill kunna läggas de svårigheter som många beredskapsmän efter hemförlovningen ha att åter finna placering i produktionslivet.

Det är motionärernas fasta övertygelse, att denna fråga är av mycket stor betydelse och att tidpunkten nu är inne att korrigera 1936 års beslut i utskyldsfrågan.

Med stöd av vad som ovan anförts vilja vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta att de vid 1936 års riksdag införda bestämmelserna i lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad, lagarna om församlingsstyrelse i Stockholm, lagen om skolstyrelse i vissa kommuner och lagen om lands- ting, att valbarhet och behörighet till vissa kommunala förtroendeuppdrag ej tillkommer den som häftar för honom påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under något av de tre sistförflutna kalenderåren, måtte utgå.

Stockholm den 22 januari 1941.

Ruben Wagnsson.

Karl H. Andersson.

Lage Svedberg.